

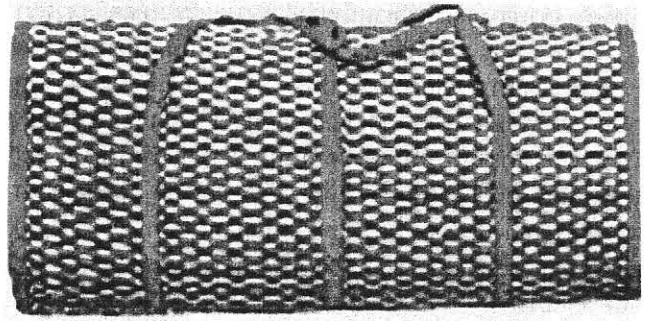
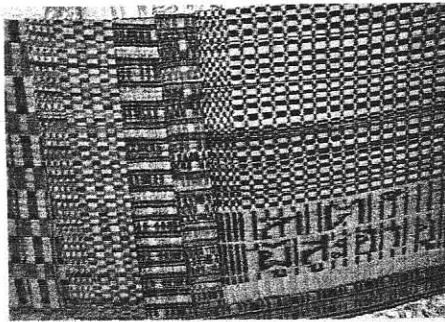
‘ต้นกก’ วัชพืชริมคันนา กลายเป็นผลิตภัณฑ์เลือก

“ต้นกก” พืชดั้งเดิมที่ถูกกล่าวถึงว่าเป็นวัชพืชไร้ประโยชน์ แต่หากเป็นชาวบ้านน้อยอำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ คงต้องบอกว่า “ต้นกก” วัชพืชอันทรงคุณค่าที่สร้างชีวิต สร้างรอยยิ้มให้กับผู้เฒ่าผู้แก่ที่นี่ทุกคน

อาจารย์ปวีณา พรหมพันธุ์ จากวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ เล่าถึงจุดเริ่มต้นที่วิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์เข้ามาสร้างกลุ่มทอเสื่อกกสตรีผู้สูงอายุว่า เพราะเป็นคนที่มีพื้นเพอยู่ที่นั่นอยู่แล้วพบเห็นว่าชาวบ้านที่นี่สืบทอดภูมิปัญญาการทอเสื่อกกเป็นทุนเดิมอยู่ แต่ผืนเสื่อที่ทอเป็นแบบชาวบ้าน รูปแบบและลวดลายไม่ทันสมัยเท่าที่ควร เสื่อที่ทอจะไว้ใช้เองภายในครัวเรือนมิได้มีการวางขาย ผู้ทอส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนเฒ่าคนแก่ที่ไม่รู้จะทำอาชีพอะไร ต้องอยู่เฝ้าบ้านคอยเลี้ยงหลานลูก ๆ ออกไปทำนา หรือทั้งบ้านเรือนไปทำงานยังต่างถิ่น ในขณะที่วิทยาลัยชุมชนมีปณิธานในการจัดการศึกษาเพื่อชุมชน ให้คนในชุมชนมีรายได้มีอาชีพที่ยั่งยืน จึงตั้งใจว่าจะต้องเข้ามาช่วยเหลือกลุ่มสตรีผู้สูงอายุนี้ให้ได้

“แม้ว่าการสอนทอเสื่อกกอาจจะดูเหมือนเป็นการสอนวิชาชีพที่เหมือนกับสถานศึกษาอื่นที่สอนกันอยู่ แต่สำหรับวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ไม่ได้เป็นเช่นนั้น เพราะการเข้ามาสนับสนุนกลุ่มทอเสื่ออำเภอพลับพลาชัยไม่ได้สอนแต่เฉพาะวิธีการทอ แต่เริ่มต้นสอนตั้งแต่การแนะนำให้ชาวบ้านรวมกลุ่มกัน วางระบบวิธีการจัดการกลุ่ม ทำตารางจัดเวรในแต่ละวัน เพื่อหมุนเวียนกันเข้ามาทอเสื่ออย่างสม่ำเสมอ การส่งเสริมการปลูกต้นกกเพื่อให้มีปริมาณเพียงพอต่อการทอเพื่อขาย การดูแลต้นกกให้สมบูรณ์เพื่อให้ได้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ ส่งเสริมการปลูกต้นไหล ซึ่งเป็นพืชที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นสำหรับนำมาทอเป็นเสื่อไหลที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น”

นางสมร วันทา ประธานกลุ่มทอเสื่อกกสตรีผู้สูงอายุบ้านน้อย อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ กล่าวว่า แต่เดิมหากว่างวันจากช่วงฤดูการทำนา ชาวบ้านจะไม่มีอาชีพ หากเป็นคนหนุ่มสาวยังพอไปรับจ้างทำงานได้ แต่หากเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านแทบจะถูกทิ้งให้เป็นคนแก่ที่ไร้ความหมายเพราะไม่มีอาชีพใด ๆ มารองรับ

“เพราะได้วิทยาลัยชุมชนเข้ามาช่วยส่งเสริมและสร้างอาชีพจากการใช้วัตถุดิบภายในท้องถิ่นทำให้ชาวบ้านมีรายได้ ผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดภูมิปัญญา

ท้องถิ่นผ่านผืนเสื่อที่ถักทอด้วยใจให้กับคนรุ่นลูกรุ่นหลาน วิทยาลัยชุมชนทำให้เห็นว่าในท้องถิ่นที่เราอาศัยมีคุณค่าพอที่จะทำให้เรายืนอยู่ได้โดยไม่ต้องละทิ้งถิ่นฐาน แลผมมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 2-3 พันบาทต่อเดือน ช่วยให้ใช้ชีวิตอยู่ได้แบบพอเพียงได้อย่างสบาย”

สำหรับขั้นตอนการทอเสื่อกกของกลุ่มนั้น เริ่มจากต้นกกที่ปลูกเมื่อมีอายุประมาณ 6 เดือน จะมี

คุณภาพและความยาวเพียงพอที่จะนำมาทอ จากนั้นนำ
มากรีดเส้น นำไปตากแดด 3 วัน นำมามัด ย้อมสีโดย
ใช้สีธรรมชาติ นำมาตากให้สีแห้งสนิท จะได้วัตถุดิบที่

สามารถนำมาทอได้ เสื้อแต่ละชิ้นหากเป็นลวดลาย
ธรรมดาใช้เวลาทอเพียง 1 สัปดาห์ แต่หากเป็นลวด
ลายที่ยากขึ้นจะต้องใช้เวลาทอไม่ต่ำกว่า 15 วัน เก็บ
รายละเอียดที่เหลือเพียงเท่านี้จะได้ชิ้นเสื้อกอกที่มี

คุณภาพพร้อมออกขายได้ โดยราคายายจะขึ้น
อยู่กับความยากง่ายของลวดลายมีตั้งแต่ราคา
150-500 บาท และเสื้อของชาวพลับ

พลาชัยทนทานใช้ได้ไม่ต่ำกว่า 10 ปี
ในส่วนของกรอกแบบลวดลายพื้นเสื้อมี
นางสมเกียรติ เทียนแดง สมาชิกกลุ่มเป็นผู้รับผิดชอบ
การออกแบบ โดยแนวคิดของการออกแบบลวด
ลายต่าง ๆ จะถ่ายทอดออกมาจากวิถีชีวิตท้องถิ่นของ
ชาวบุรีรัมย์ เช่นลวดลายบนผืนผ้าถุงเครื่องแต่งกายที่มี
เอกลักษณ์ของท้องถิ่นหรือแม้แต่หมอนขิด จากนั้นนำ
ลวดลายที่พบเห็นผสมกับจินตนาการออกมาเป็นลวด
ลายบนพื้นเสื้อ จึงเส้นด้ายและถักทอให้สวยงามตาม
แบบฉบับของบุรีรัมย์

ผลิตภัณฑ์เสื้อกอกและเสื้อไหลของกลุ่ม
สตรีผู้สูงอายุนี้นี้ ได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อยู่ตลอดเวลา
โดยวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ได้เข้าไปพัฒนาผลิตภัณฑ์
อย่างต่อเนื่อง ด้วยการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ด้วย
การออกแบบลวดลายที่ทันสมัย แปรรูปจากพื้นเสื้อให้
เป็นกระเป๋า ที่รองจาน จานรองแก้ว หรือสินค้า
ประเภทอื่น ๆ ที่เป็นที่ต้องการของตลาด และสร้าง
ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา

มาวันนี้ ดินแดนอีสานที่เคยเต็มไปด้วย
ความแห้งแล้ง แต่ที่พลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ทำให้
เห็นแล้วว่า แม้พื้นดินจะแล้ง ยามใดหากคนไม่แล้ง
น้ำใจ ย่อมนำพามาซึ่งความสุขได้ไม่ยาก และความ
สุขที่ได้ไม่จำเป็นต้องเป็นเงินทอง แต่ความสุขที่แท้
จริง คือ สัมพันธภาพอันดีระหว่างกัน ชาวบ้านมีกำลัง
ใจไม่รู้สีกโดดเดี่ยว คนแก่มีอาชีพ และไม่รู้สีกว่าถูก
ทิ้งอย่างไร้ค่า ซึ่งสิ่งเหล่านี้วิทยาลัยชุมชนทำให้ได้เห็น
แล้วเป็นรูปธรรม.